

Βιβλιοπαρουσιάσεις

Συλλογικό έργο

Το Συμπόσιο «Κουλτούρα και Τεχνολογία»

Εκδόσεις «PRAXIS»

σε συνεργασία με το βιβλιοπωλείο Παρουσία,

Αθήνα 1990, σελ. 218

Επιμέλεια έκδοσης: Β. Φιοραβάντες

Όπως φαίνεται από τον πρόλογο του συμποσίου, που διοργανώθηκε το 1989 από το Πολυτεχνείο Κρήτης, σκοπός του ήταν αφ' ενός να διερευνήσει τις ποικίλες εκφάνσεις των εννοιών κουλτούρα και τεχνολογία σε διαχρονικό και συγχρονικό επίπεδο και αφ' ετέρου τις σχέσεις και τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις.

Μέσα από το πλούσιο υλικό των εισηγήσεων και των βιβλιογραφιών που κατατέθηκαν, έγινε μια ειλικρινής προσπάθεια ν' ανιχνευθούν τα όρια των δύο εννοιών, ενώ περισσότερη έμφαση δόθηκε στην έννοια της τεχνολογίας.

Για την έννοια της κουλτούρας διατυπώθηκε μέσα από διαφορετικές οπτικές η άποψη ότι, σήμερα μέσα στα πλαίσια της «μαζικής» μετα-βιομηχανικής κοινωνίας απώλεσε τον ουμανιστικό «διαφωτιστικό» «διασκεδαστικό» χαρακτήρα της και το ερώτημα που τίθεται πλέον είναι, εάν αυτό το γεγονός είναι αντιστρεπτό.

Εξόχως ενδιαφέρουσες είναι και οι διερευνητικές προσπάθειες ν' ανιχνευθούν οι πολύπλοκες εκφάνσεις–

επιδράσεις της τεχνολογίας στη μετατεϋλοριανή–μεταφορντική κοινωνία. «Πληροφορική», «Ευέλικτος αυτοματισμός», «Τέχνη και ηλεκτρονικοί υπολογιστές», «Παράδοση και Τεχνολογία» είναι μερικές από τις έννοιες και θεματικές ενότητες, που αναπτύχθηκαν από τους διάφορους εισηγητές όχι με σχολαστική, αλλά με κριτική διάθεση. Διότι, όπως διαβλέπουν, με την επικράτηση της τρίτης τεχνολογικής επανάστασης, πολλές από τις δομικές έννοιες της βιομηχανικής κοινωνίας όπως–εργατική τάξη–προλεταριάτο–ορθολογικός καταμερισμός εργασίας–υπεραξία–κέρδος θα επαναπροσδιορισθούν, ενώ τίθεται ταυτόχρονα το ερώτημα γιατί και από ποιούς θα γίνει αυτό;

Απαντήσεις βέβαια δεν μπορούσαν να δοθούν σε όλα τα ερωτήματα, που ετέθησαν μέσα στα πλαίσια του συμποσίου. Πολλοί όμως από τους εισηγητές συμφώνησαν, ότι με τον εκχυδαϊσμό της κουλτούρας, τον άκριτο μοντερνισμό των καλλιτεχνών, με τον τεχνολογικό αυτοματισμό και την επιβολή της πληροφορικής, οι μεγάλοι

χαμένοι αυτής της αναμέτρησης θα είναι ο άνθρωπος και οι πνευματικές του παραδόσεις, όπως επίσης και οι μάζες των εργαζομένων, οι οποίες χειραγωγούμενες αποτελεσματικό-

τερα θα λειτουργήσουν στην κατεύθυνση του ξεπεράσματος της παρούσας διαρθρωτικής κρίσης του καπιταλιστικού συστήματος.

E.N.

Γιάννης Μήλιος και Ηλίας Ιωακείμογλου
Η Διεθνοποίηση του Ελληνικού
Καπιταλισμού και το Ισοζύγιο Πληρωμών
 Αθήνα, Έξαντας, 1990, σελ. 228

Στο βιβλίο αυτό μελετώνται οι διεθνείς οικονομικές σχέσεις της Ελλάδας κατά την περίοδο 1960-1989, σε συνάρτηση με τη διαδικασία κεφαλαιακής συσσώρευσης στη χώρα και αναδιάρθρωσης του παραγωγικού συστήματος. Περιλαμβάνει τέσσερα κεφάλαια:

Στο Κεφάλαιο 1 εντοπίζονται ορισμένα χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες του διεθνούς εμπορίου, και χρησιμοποιούνται ως αφετηρία για μια κριτική εξέταση των υφιστάμενων θεωρητικών ή ημι-θεωρητικών προσεγγίσεων στο διεθνές εμπόριο.

Στο Κεφάλαιο 2 μελετάται η εξέλιξη του ελληνικού εξωτερικού εμπορίου εμπορευμάτων και υπηρεσιών κατά την περίοδο 1960-1989. Ταυτόχρονα παρουσιάζεται η εικόνα και τα αποτελέσματα της συσσώρευσης κεφαλαίου στη χώρα κατά την ίδια χρονική περίοδο.

Στο Κεφάλαιο 3 μελετώνται οι κεφαλαιακές εισροές στην ελληνική οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό χρησιμοποιούνται τόσο θεωρητικά όσο και αναλυτικά εργαλεία για να ερμηνευθεί η εμπειρική εικόνα των αυτόνομων (μη δανειακών) εισαγωγών κεφα-

λαίου στην Ελλάδα, κατά τη χρονική περίοδο 1960-1989.

Στο Κεφάλαιο 4 εξετάζεται η σημερινή διεθνής οικονομική συγκυρία, με ιδιαίτερη έμφαση στην οικονομική επιβράδυνση του 1990, τη γερμανική ενοποίηση και την εξελισσόμενη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Σύμφωνα με τα βασικά συμπεράσματα των συγγραφέων, η διεθνοποίηση του ελληνικού καπιταλισμού δεν αποτελεί διαδικασία υποβάθμισης ή «αποθιομηχάνισης» της «ελληνικής οικονομίας». Αποτελεί στρατηγική επιλογή των κυρίαρχων δυνάμεων του ελληνικού κεφαλαίου για την αναβάθμιση και ενίσχυση της θέσης τους τόσο στο εσωτερικό της χώρας (απέναντι στις δυνάμεις της εργασίας), όσο και στο πλαίσιο του διεθνούς καταμερισμού εργασίας. Αναβάθμιση και ενίσχυση της θέσης τους μέσα από την εκμετάλλευση των «ευκαιριών» και «προκλήσεων» του διεθνούς κεφαλαιακού ανταγωνισμού, μέσα από την πρόσδεση στη διαδικασία αναβάθμισης των καπιταλισμών της δυτικής Ευρώπης στη διεθνή οικονομία, μέσα από την καπιταλιστική

αναδιάρθρωση, δηλαδή την επιτάχυνση των εκκαθαριστικών διαδικασιών της καπιταλιστικής κρίσης υπερ-

συσσώρευσης.

Π.Τ.

Ανδρέας Μοσχονάς
Ταξική πάλη στην Ελλάδα και ΕΟΚ
Τόμος Α΄, Ένταξη και κοινωνικά συμφέροντα,
Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών,
Αθήνα 1990, σελ. 548

Η μελέτη του Ανδρέα Μοσχονά διερευνά πως και σε ποια έκταση η ταξική και ευρύτερα πολιτική πάλη στην Ελλάδα επηρεάζει και επηρεάζεται από την ένταξη της χώρας στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Επίκεντρο της ανάλυσης είναι η διερεύνηση της άρθρωσης κοινωνικών συμφερόντων με αναφορά: στις μερίδες της αστικής τάξης, στα μικροαστικά στρώματα, στα αγροτικά στρώματα και στην εργατική τάξη.

Βασικό συμπέρασμα της μελέτης είναι ότι οι φορείς των κοινωνικών τάξεων και στρωμάτων της χώρας αρθρώνουν τα γενικά και ειδικά συμφέροντά τους στο θέμα της ένταξης μέσα σε αντικειμενικές συνθήκες αντιφατικών τάσεων: (i) της τάσης της ενσωμάτωσης, μέσα από διαδικασίες

οικονομικού ορθολογισμού και φιλελευθεροποίησης, στο πλέγμα εξουσίας του μεγάλου (διεθνοποιημένου) κεφαλαίου· και (ii) της τάσης της συντήρησης και αναπαραγωγής, μέσα στις απαιτήσεις κυρίως της οικονομικής συγκυρίας, με μέσο την κρατική παρέμβαση και προστασία. Έτσι, στα πλαίσια αυτά της «φιλελευθεροποίησης» και του «προστατευτισμού», οι εκπρόσωποι κοινωνικών συμφερόντων τείνουν να ταλαντεύονται μεταξύ αποδοχής του κοινοτικού καθεστώτος, από τη μια μεριά, για την «άντληση νομιμοποίησης», και επίκλησης κρατικής προστασίας, από την άλλη, για την απόκρουση των συνεπειών της ένταξης.

Π.Τ.

